

نقد و بررسی آراء دکتر عبدالعزيز محمد نور ولی
پیرامون حدیث غدیر خم در کتاب «أثر التشیع علی
الروایات التاریخیة فی القرن الأول الهجری»
نگارش: مجید مجرد؛ استاد راهنما: دکتر سیدرضا
مؤدب؛ استاد مشاور: دکتر غلامحسین اعرابی،
پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه قم، دانشکده
الهیات و معارف اسلامی، گروه علوم قرآن و
حدیث، تابستان ۱۳۸۱، ۲۱۷ص.

عبدالباقر امانی*

این پایان نامه در پی آن است که به بیان آراء و نظرات دکتر عبدالعزيز محمد نور ولی در کتاب «أثر التشیع علی الروایات فی القرن الاول الهجری» آنها را مورد نقد و بررسی منطقی قرار دهد. برای رسیدن به این هدف، مبحث دوم از فصل اول کتاب مذکور - که پیرامون حادثه غدیر خم نگاشته شده است - انتخاب و بر اساس مراحل و ترتیب این مبحث، ترتیب پایان نامه مشخص و معلوم گردید. لذا در فصل سوم مجزا با عناوین کلیات، گزارش حدیث غدیر از منظر دکتر محمد نور ولی، و نقد و بررسی دیدگاههای دکتر محمد نور ولی در حدیث غدیر، به بحث و نگارش پرداخته شده است.

معرفی مؤلف و کتاب مورد نقد

کتاب «أثر التشیع علی الروایات التاریخیة فی القرن الأول الهجری» تألیف عبدالعزيز محمد نور ولی است که در سال ۱۴۱۵ ق. با ارائه این اثر به اخذ درجه دکترا نائل می شود. آن گونه که از مطالب کتاب بر می آید، وی نسبت به شیعه و فضائل ائمه اطهار علیهم السلام، خاصه امیر مؤمنان علیه السلام تعصب خاصی دارد؛ به گونه ای

*. کارشناس کتابداری و اطلاع رسانی کتابخانه مرکزی دانشگاه قم، دانشجوی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان.

که در فصلهای مختلف کتاب خود در پی ایراد و اشکال از عملکرد شیعه ورد فضائل امام علی علیه السلام است.

فهرست کلی کتاب به ترتیب زیر است:

- مقدمه؛

- تمهید؛

- الباب الاول: الرواة و الأخباريون الغالون في التشيع؛

- الباب الثاني: من رمي بالتشيع من الرواة و الاخباريون؛

- الباب الثالث: المورخون الشيعة؛

- الباب الرابع: أثر التشيع على الروايات في بعض الأحداث التاريخية في العصر

النبوي و الخلافة الراشدة؛

- الباب الخامس: أثر التشيع على روايات بعض أحداث الخلافة الأموية؛

- الخاتمة: نتائج البحث؛

- فهرس: الآيات، الاحاديث، الأعلام، أسماء الكتب.

بحث غدیر خم، مبحث دوم از فصل اول باب چهارم کتاب است که نقد و

بررسی آن، موضوع اصلی این پایان نامه است.

پایان نامه سه فصل دارد:

فصل اول کلیات را در بر می گیرد. فصل دوم، به حدیث غدیر از منظر دکتر

محمد نور ولی و فصل سوم به نقد و بررسی دیدگاههای محمد نور ولی پیرامون

حدیث غدیر می پردازد.

هدف تحقیق

در این پایان نامه، محقق در پی این هدف است که نظریات و دیدگاههای دکتر

عبدالعزیز محمد نور ولی پیرامون حدیث غدیر را مورد نقد و بررسی قرار دهد. وی

در این راستا مطالبی همچون مکان و جغرافیای غدیر، خطبه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در

غدیر، شواهدی که ولایت و خلافت امام علی علیه السلام را اثبات می کنند، غدیر خم از

منظر شیعه، طبری و کتاب الولایه، ابن عقده و دیدگاههای اهل سنت پیرامون غدیر، مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد، و در نهایت، مسئله امامت و ولایت امیرمؤمنان علی علیه السلام در واقعه غدیر خم به اثبات می‌رسد.

روش تحقیق

نگارنده در این پایان‌نامه از روش تحقیق کتابخانه‌ای استفاده کرده است.

نتیجه‌گیری

از مجموعه مباحث و مطالب، برمی‌آید که:

۱. به اعتقاد شیعه و غیر متعصبین از اهل سنت، حدیث غدیر صحیح بوده و به صورت متواتر، از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم نقل شده است که تماماً به مسئله امامت و خلافت علی علیه السلام اشاره دارد.
۲. یقیناً کتاب «الولایة» یا «الردّ علی الحرقویة» اثر محمدبن جریر طبری صاحب تاریخ است و هیچ شک و شبهه‌ای درباره آن نیست.
۳. ابن عقده در کتاب «الولایة» خود، به طرق متفاوت و محکم حدیث غدیر اشاره داشته است که راویان آن از فریقین اند.
۴. دلایل و شواهد بسیاری به امامت و جانشینی امام علی علیه السلام بعد از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم اشاره دارند.
۵. بحث قلت راویان حدیث غدیر درست نیست.
۶. مسئله حضور امام علی علیه السلام در یمن و عدم حضور ایشان در حجة الوداع و نیز شکایت مردم یمن از ایشان، نادرست است.
۷. تشکیک در حدیث غدیر و انکار آن توسط ابن تیمیّه، با شواهد تاریخی و حدیثی معتبر موجود منافات دارد.